

۱۶ جوزا ۱۳۸۱

کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان

گزارش نظارت از حقوق سیاسی در جریان دور دوم انتخابات پارلمانی

تاریخ

2 الی 31 سرطان 1389

مقدمه:

کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان مصمم است مانند دوره های قبلی انتخاباتی از حقوق سیاسی شهروندان در جریان دومین دور انتخابات ولسی جرگه که قرار است به تاریخ 27 سنبله سال روان برگزار گردد، نظارت نماید. کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان از پروسه کمپاین انتخاباتی کاندیدان که از تاریخ 2 سرطان 1389 آغاز گردیده از طریق 8 دفتر ساحوی و 6 دفتر ولایتی خود از 34 ولایت کشور نظارت می نماید.

نظارت از روند انتخابات بر شفافیت، آزاد و عادلانه بودن آن کمک نموده و مشروعیت انتخابات را تقویت می کند. کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان، می خواهد با نظارت از این روند مطابق ماده 58 قانون اساسی کشور و قانون تشکیل، صلاحیت ها و وظایف خویش، برای شفافیت، آزاد و عادلانه بودن انتخابات کمک نماید.

هر چند در دوره های قبلی کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان مشترکاً با دفتر UNAMA این مأموریت را به پیش برده است؛ اما این بار کمیسیون به تنهایی از پروسه نظارت می نماید. نظارت کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان بیشتر معطوف به چهار حق (حق آزادی بیان، حق آزادی گشت و گذار، حق آزادی اجتماعات و حق آزادی تشکیل انجمن ها) و سه اصل (اصل عدم تهدید، اصل عدم تبعیض و اصل عدم جانبداری) می باشد، که از جمله حقوق سیاسی و مدنی شهروندان به شمار می آید.

اولین گزارش کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان در پیوند به نظارت از حقوق سیاسی در جریان پروسه انتخابات ولسی جرگه در حالی به نشر می رسد که وضعیت امنیتی نگران کننده بوده و روز تا روز دامنه نا امنی در نقاط مختلف کشور گسترش می یابد.

در حالیکه یک انتخابات آزاد، عادلانه و شفاف تنها در یک فضای امن می تواند بر گذار گردد، نبود امنیت می تواند که بالای تمامی پروسه های انتخاباتی تأثیر منفی بر جای گذاشته و برگزاری انتخابات آزاد، عادلانه و شفاف را به چالش بکشد.

یافته های نظارتی کمیسیون حاکی از آن است که اکثریت نامزدان انتخاباتی تهدیدات امنیتی را یکی از چالش های اساسی در فرا راه مبارزات انتخاباتی خویش می دانند. اختطاف دو نامزد انتخاباتی در ولایت های هرات و غزنی و سو قصد علیه دو تن از نامزدان در ولایت های ننگرهار و خوست از جمله موارد نگران کننده ی است که تا هنوز اتفاق افتاده است. فعالیت تیم های موظف توزیع کارت رای دهی که از تاریخ 22 جوزا آغاز بکار نموده اند، بسیار بطی به پیش می رود و کمیت آنان پاسخ گو به تعداد متقاضیانی نیست که به منظور اشتراک در انتخابات پیش روی می خواهند کارت رای دهی بدست آورند.

سهم گیری زنان در پروسه با آنکه نظر به رقم نامزدان زن تشویق کننده است، اما بنابر مشکلات اجتماعی و تهدیدات امنیتی زنان نمی توانند هم پای با مردان در صحنه مبارزات انتخاباتی ظاهر شده و به نفع خویش کمپاین نمایند، با آنکه دوره مبارزات انتخاباتی از تاریخ 2 سرطان آغاز گردیده است؛ اما در بسیاری از مناطق نا امن (جنوبی) هیچ نوع تصویری از نامزدان زن به نظر نمی رسد. سو استفاده از امکانات دولتی و نقض اصل عدم جانبداری از سوی مسولین امور از دیگر موارد است، که یافته های نظارتی کمیسیون به آن اشاره دارد.

وضیعت امنیتی:

نا امنی یکی از چالش های مهم بر سر راه دور دوم انتخابات پارلمانی شمرده می شود. بر اساس اظهارات مقام های امنیتی، در هفته ولایت کشور وضعیت امنیت طوری نیست که فرصت برگزاری انتخابات شفاف و عادلانه را فراهم کند. به گفته ی مقام های امنیتی کشور، در بیش از صد و چهارده ولسوالی، مشکل امنیتی جدی وجود دارد¹ با آنکه در این اواخر مقامات وزارت دفاع کشور اعلان نموده که امنیت 6000 مرکز رای دهی را تامین خواهد کرد، اما طوری که دیده می شود امنیت راه های بعضی ولایات، ولسوالی ها و قریه جات بی نهایت خراب بوده و مشکل نا امنی سطح مشارکت مردم در انتخابات را کاهش می دهد. نا امنی پیامد های منفی دیگری نیز به دنبال دارد. نا امنی باعث می شود که ناظرین بین المللی، داخلی و کاندیدان نتوانند از جریان رای دهی در مناطق نا امن نظارت نمایند که این نقیصه زمینه را برای تقلب افزایش خواهد داد. بنابر این، کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان از احتمال سطح پایین مشارکت مردم و افزایش زمینه های تقلب در انتخابات نگران است.

یافته های کمیسیون مستقل حقوق بشر نشان میدهد که متأسفانه نظر به مشکلات امنیتی سطح اشتراک مردم از 75% در انتخابات ریاست جمهوری در سال 1383 به حدود 50% در انتخابات پارلمانی در سال 1384 و تا حدود 45% در انتخابات دور دوم ریاست جمهوری در سال 1388 کاهش یافته است و سطح پائین اشتراک مردم در انتخابات شفافیت و عادلانه بودن انتخابات را زیر سوال خواهد برد.

ناامنی روند مبارزات انتخابات پارلمانی را متاثر می سازد. گسترش ناامنی در آستانه برگزاری انتخابات باعث شده تا در بیشتر ولایات به ویژه در ولایات جنوبی و جنوب شرقی، کاندیدان نتوانند مبارزات خود را به طور مناسب انجام دهند. ناامنی ها باعث شده که کاندیدان از شهرها و مراکز ولایات به ولسوالی ها سفر نتوانند؛ چون خطرات ماین گذاری در مسیر راه های مواصلاتی، حمله مخالفین مسلح بالای کاندیدان و کارمندان پروسه انتخابات به طور فزاینده وجود دارد. از روز آغاز مبارزات انتخاباتی تا اکنون دو تن از کاندیدان در ولایات هرات و غزنی اختطاف شده و یک کاندید دیگر از اثر انفجار یک بمب در یکی از مساجد در هنگام مبارزه انتخاباتی در ولایت خوست به قتل رسیده است.

کمبود مراکز توزیع کارت رای دهی:

یکی از مشکلات عمده که مردم با آن روبرو هستند، مشکل کمبود مراکز ثبت نام رای دهندگان می باشد. طوری که نظارت کمیسیون مستقل حقوق بشر نشان می دهد، در ولایت کابل صرف سه مرکز و 10 محل برای ثبت نام رای دهندگان وجود دارد که در مطابقت به نفوس ولایت کابل بسیار اندک بوده و متقاضیان برای دریافت کارت رای دهی مجبور اند تا ساعت ها در صف انتظار بایستند. باید متذکر شد که این مشکل در ولایات دیگر کشور مانند ولایت پروان، هرات، پکتیا نیز وجود دارد.

در برخی از مراکز ثبت نام رای دهندگان، کاندیدانی که از نفوذ بیشتر برخوردار اند، بدون رعایت نوبت برای حامیان شان کارت رای دهی را اخذ می کنند. همچنان در بعضی از مراکز ثبت نام، مردم از برخورد ناسالم پولیس شکایت دارند که این مشکل نیز می تواند به کاهش سطح اشتراک مردم در پروسه رای دهی منجر شود. گفتنی است که ثبت نام رای دهندگان از تاریخ 22 جوزا سال جاری آغاز گردیده و روند ثبت نام الی 21 ماه اسد سال جاری ادامه خواهد داشت.

مشارکت زنان:

مشارکت زنان در این پروسه ملی نسبتاً خوب بوده اما بطور قناعت بخش یا متناسب به نفوس زنان نیست؛ زیرا از جمله 2337 تن کاندید فقط 406 تن آن زنان میباشند که از لحاظ فیصدی فقط (17.37) فیصد را تشکیل می دهند. عدم اطمینان از امنیت شخصی کاندیدان زن یکی از بزرگترین مشکلات فرا راه زنان است. مشکل دیگر زنان عدم توانائی اقتصادی آنها برای پیشبرد کمپاین می باشد. بر علاوه اینها، در بعضی موارد عدم آگاهی از نحوه کمپاین نیز برای آنها مشکل آفرین بوده است.

¹ از گفته های محترم منیر منگل سرپرست وزارت داخله در مجلس نمایندگان.

سطح پایین آگاهی زنان و فقدان ابزارهای مناسب و عدم فضای مناسب در متن جامعه به منظور فعالیتهای سیاسی و اجتماعی، از دیگر مشکلات و موانع در راه مشارکت سیاسی زنان است و همه این عوامل باعث گردیده است که زنان نتوانند به طور کافی و قابل ملاحظه در انتخابات و سایر عرصه های سیاسی نقش بازی نمایند. چالش های امنیتی در اکثر ولایات کشور از جمله در ولایات غزنی، میدان وردگ، لوگر، پکتیکا، خوست، پکتیا، زابل، کندهار، هلمند، ارزگان، نیمروز، فراه، کنر، نورستان باعث گردیده است که زنان در مبارزات انتخاباتی خویش نتوانند هم گام با رقبای انتخاباتی شان (مردان) به پیش روند. باید گفت که مسایل متذکره نقش مشارکت زنان را در این پروسه کمرنگ نموده است.

سوء استفاده از امکانات دولتی:

نگرانی دیگر جانبداری مقامات دولتی از کاندیدان مشخص و سوء استفاده از امکانات دولتی توسط برخی از نامزدان می باشد. مطابق حکم ماده (83) قانون اساسی مدت خدمت اعضای ولسی جرگه به تاریخ اول سرطان سال پنجم بعد از اعلان نتایج انتخابات به پایان می رسد و شورای جدید به کار آغاز می نماید. در این حال اکثریت نمایندگان ولسی جرگه که مجدداً خود را کاندید نموده اند، از امکانات دولتی که در اختیار دارند در مبارزات انتخاباتی خود استفاده بعمل می آورند.

برخی از نامزدان ولسی جرگه بنا بر داشتن ارتباطات شخصی با بعضی از مسئولین بلند رتبه دولتی، از امکانات دولتی به نفع خویش استفاده می نمایند. باید گفت که نظر با ماده هفتم قانون انتخابات² هیچ کس نمی تواند از منابع و دارائی های دولتی به نفع کاندید یا کاندیدان استفاده نماید.

چند نمونه از سوء استفاده از امکانات دولتی:

- خانم روشنا "خالد" که به حیث مسئول مطبوعات مقام ولایت پروان کار می نماید، در عین زمان یکی از نامزدان ولسی جرگه از ولایت پروان نیز می باشد. وی از موقف رسمی خویش استعفا نکرده و عملاً عکس های خود را در تعمیر ولایت پروان نصب نموده است.
- آقای زلمی خان مجددي يك تن از کاندیدان ولسی جرگه توسط محمد رسول "حکیمی" مسئول بخش ارتباط خارجه دفتر کمیسیون مستقل انتخابات اجازه یافت تا طبق خواسته اش تمام نشان های انتخابات را بررسی نموده و از میان آنها نشان مورد نظر خویش (یکدانه گل که در دور قبلی هم برایش اختصاص داده شده بود) انتخاب نماید. این عمل به گونه علاقه مندی دفتر ولایتی انتخابات بخصوص شخص متذکره را به کاندید مذکور در آغاز پروسه انتخابات نشان می دهد. هم چنان تعدادی از روسائى دفاتر دولتي به شمول معاون دوم ریاست امنیت ملی، ریس عدلیه، مدیر جوانان و تعدادی از افسران بلند رتبه قوماندانی امنیه ولایت بدخشان کاندید متذکره فوق را در اوقات رسمی حین مراجعه به دفتر ولایتی انتخابات همراهی می کنند.
- مقام ولایت پکتیا از امکانات دولتی به نفع چند تن از کاندیدان مانند گل بادشاه مجیدی و داود خاکی استفاده می نمایند. چنانچه چند روز قبل گل بادشاه مجیدی و داود خاکی با استفاده از امکانات دولتی مقام ولایت کمپاین خود را در مهمانخانه مقام ولایت پکتیا به راه اندخته بودند.

چهار حق و سه اصل:

کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان مطابق صلاحیت های قانونی خود، از حقوق سیاسی افراد در جریان انتخابات پارلمانی سال 1389 خورشیدی نظارت می نماید. کمیسیون از طریق دفاتر ساحوی و ولایتی خود از حقوق سیاسی شامل چهار حق که عبارتند از حق "آزادی بیان"، حق "آزادی گردهمایی های مسالمت آمیز"، حق "آزادی تشکیل انجمن ها"، حق "آزادی گشت و گذار" و سه اصل که عبارتند از اصل "عدم تبعیض"، اصل "عدم ارعاب" و اصل "عدم جانبداری" نظارت می نماید.

چالشهای امنیتی یکی از جدی ترین چالش ها در جریان مبارزات انتخاباتی بوده و باعث نقض چهار حق و سه اصل به شمار می رود. گزارشهای ناظرین کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان نشان می دهد که کاندیدان نمی توانند در بسیاری از ولایات مانند ارزگان، هلمند، زابل، کندهار، پکتیکا، ولسوالی های ولایات پکتیا، خوست، کنر، نورستان، لوگر، غزنی، میدان وردگ، بغلان گشت و گذار نمایند. ایجاد تشکیل انجمن ها و تشکیل مجامع مسالمت

² مسولین و کارکنان ادارات دولتی و اشخاص با نفوذ محلی نمی توانند بطور مستقیم یا غیر مستقیم در امور انتخابات مداخله کنند. استفاده از هر نوع دارائی، تسهیلات و منابع دولتی به نفع یا ضرر کاندید یا کاندیدان جواز ندارد. استفاده مساوی از منابع و تسهیلات دولتی و عامه مطابق احکام این قانون از این حکم مستثنی می باشد.

آمیز از حقوق دیگری است که بنابر نبود امنیت در مناطق متذکره نقض گردیده است. اگر وضعیت به همین منوال ادامه یابد، مردم نمی توانند در روز رای گیری به مراکز رای دهی رفته و از حق رای خویش استفاده نمایند که این مساله عادلانه بودن انتخابات را زیر سوال خواهد برد.

تهدید یک موضوع جدی ناامنی در ولایات و مناطق دور دست می باشد. در مناطق و ولایات دور دست مانند ارزگان، کاندیدان باید برای انجام مبارزات انتخاباتی شان از زورمندان محلی اجازه نامه دریافت نمایند. همچنان باید گفت که طالبان سیاست دوگانه را در ولایت فاریاب ایفا مینمایند. از یکطرف برگزاری انتخابات را تهدید به اخلاف می نمایند و از سوی دیگر تلاش دارند که در انتخابات ولسی جرگه سهم داشته باشند. بنابر گزارشهای کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان از دفتر ولایتی فاریاب، طالبان در قریه دهن دره ولسوالی پشتونکوت هشدار داده اند که مردم نمی توانند به کاندیدان دلخواه شان رای بدهند؛ مگر به شخصی که طالبان خواسته باشند.

اعمال نفوذ برخی زورمداران منطقه، از دیگر چالش های انتخابات پارلمانی است. بر اساس برخی گزارش ها، شماری از افراد زورمند محلی از حالا مردم را تهدید می کنند که به افراد مورد حمایت آنان رای دهند.

نگرانی های کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان:

1. ناامنی یکی از نگرانی های عمده کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان در برابر برگزاری انتخابات بوده که می تواند بر شفافیت، آزاد و عادلانه بودن انتخابات تاثیرات منفی گذاشته و باعث کاهش سطح مشارکت مردم در انتخابات و افزایش تقلب انتخاباتی گردد.
2. رای دهی اشخاص غیر واجد شرایط به خصوص اطفال.
3. رای دهی مردان به جای زنان در برخی از ولایات.
4. جانبداری مسوولین دولتی در بعضی از ولایات و کوشش برای برنده شدن افراد وابسته به آنها.
5. جانبداری مسوولین ولسوالی ها و سایر ارگانهای ذیدخل در عوض پول و یا قرابت های فامیلی و یا قومی.
6. موجودیت مراکز رای دهی و به خصوص محلات رای دهی برای زنان در منازل مسکونی افراد.
7. کمبود مراکز ثبت نام رای دهندگان و نبود میکانیزم دقیق برای تشخیص هویت رایدهنده گان.

یکی از نگرانی های عمده کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان در مورد بعضی ولایات جنوبی مانند ولایت پکتیا و خوست بوده تعدادی از کاندیدان یک کارت را در بدل 200 تا 500 کلدار پاکستانی خریداری مینمایند و همچنان کارت های رای دهی که در آن سوی مرز (منطقه تیرای پاکستان) به چاپ رسیده و به این طرف مرز انتقال گردیده و احتمالاً در روز رای دهی از آن استفاده وسیع به عمل خواهد آمد، کارت های بدون تصویر متعلق به زنان به صورت غیرقانونی اسکن و دوباره پوش شده بود تا از آن بعداً استفاده به عمل آید.

پیشنهادات:

- کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان از دولت افغانستان و نیرو های بین المللی مقیم در افغانستان میخواید تا امنیت شهروندان را بخصوص در جریان پروسه انتخابات تامین نماید و به مردم از برگزاری انتخابات آزاد، شفاف و عادلانه اطمینان دهد.
- کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان از کمیسیون مستقل انتخابات میخواید تا در پروسه انتخابات از دقت لازم کار گرفته و اجازه ندهند تا اشخاص زیر سن (اطفال زیر سن 18 سالگی) و یا مردان بجای زنان رای بدهند.
- کمیسیون مستقل سمع شکایات باید با شفافیت بیشتر نظر به اصول از قبل تعیین شده در مورد شکایات و اعتراضات انتخاباتی و به نگرانی های کسانی که از لست نهایی کاندیداتوری حذف شده اند به اسرع وقت پاسخ دهد.
- دولت افغانستان باید در صورت تثبیت گزارشات سو استفاده امکانات دولتی توسط کارمندان دولت برای مبارزات انتخاباتی، با متخلفین، متناسب با تخلف آنها برخورد قانونی نماید. این نوع برخورد با متخلفین بر علاوه تامین عدالت در پروسه فعلی انتخابات، تاثیر سمبولیک نیز خواهد داشت.
- رسانه های ارتباط جمعی دولتی باید به زنان بصورت ویژه زمینه تبلیغات انتخاباتی شان را فراهم سازد تا آنها نیز بتوانند در پیکار های انتخاباتی با رقبای شان برابری داشته باشد.
- کمیسیون مستقل انتخابات باید با در نظر داشت نفوس کشور تعداد مراکز ثبت نام رای دهندگان را افزایش و یا زمان آنرا تمدید نمایند، تا این پروسه سریع گردیده و مردم روز ها در صف انتظار برای اخذ کارت سپری ننمایند.
- با درس گیری از تجارب انتخابات گذشته باید تعداد کارمندان زن در مراکز رای دهی زنان افزایش یابد تا از بروز تقلب و استفاده از کارت های رای دهی زنان توسط مردان جلوگیری بعمل آید.

معلومات ارتباطی

اگر سؤالی در رابطه با این گزارش دارید، لطفاً با یکی از اشخاص زیر تماس بگیرید:

محمد فرید "حمیدی"
کمشنر، کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان
ایمیل: farid_hamidi@yahoo.com
تلفون: موبایل 0700275092، دیجیتال 020-2500676

صفی الله الهام
هماهنگ کننده نظارت بر حقوق سیاسی
کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان
ایمیل: elham145@gmail.com ، aihrc.pt@gmail.com
تلفون: موبایل 0799342267، دیجیتال 020-2500676